

Slovenski dom

Štev. 74

V Ljubljani, v petek, 2. aprila 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Contrattacchi sul fronte tunisino

17 velivoli nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunicò:

In Tunisia continuano i combattimenti particolarmente aspri nei settori settentrionale e centrale del fronte; nel corso di nostri contrattacchi sono stati presi 172 prigionieri, distrutti alcuni cannoni e mezzi blindati.

Nel settore meridionale, in seguito a movimenti di un raccorciamento del fronte, sono state sgombrare Gabes ed El Hamma.

Bombardieri in picchiata hanno operato su batterie e concentramenti di carri armati nemici danneggiandone un buon numero; in duelli aerei 11 apparecchi venivano abbattuti da cacciatori germanici.

Nel Mediterraneo durante l'attacco ad un nostro convoglio, tre velivoli avversari precipitarono in mare colpiti dal tiro della scorta.

Una grossa formazione di plurimotori ha sganciato bombe e spezzoni su Cagliari e dintorni causando, tra la popolazione, 60 morti e 62 feriti finora accertati e danni gravi a fabbricati.

La nostra caccia impegnava in violenti scontri la formazione avversaria abbattendo tre quadrimotori.

Un nostro aereo non ha fatto ritorno alla base.

Protinapadi na bojišču v Tuniziji

17 nasprotnikovih letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1041 pravi:

V Tuniziji se nadaljujejo boji, ki so posebej hudi na severnem in srednjem delu bojišča. Med našimi protinapadi je bilo prijetih 172 ujetnikov ter uničenih nekaj topov in oklepnih vozil.

Na južnem delu bojišča sta zaradi premikov za skrajšanje fronte bila izpraznjena Gabes in El Hamma.

Stremoglavi bombniki so nastopili proti nasprotnikovim baterijam in zbirališčem oklepnih vozil ter jih precej poškodovali. Nemški letalci so v letalskih dvobojih sestrelili 17 strojev.

Na Sredozemskem morju so med napadom na naš konvoj treščila v morje 3 nasprotnikova letala, zadeta po streljih iz spremstva.

Velik oddelek večmotornih letal je metel bombe in zažigalne bombe na Cagliari in okolice, zaradi česar je bilo med prebivalstvom 60 mrtvih ter 62 ranjenih, v kolikor je od sedaj ugotovljeno; na poslopljih pa je huda škoda.

Naši letalci so nasprotnikov oddelek zapletli v hude spopade ter sestrelili 3 štirimotorne.

Eno naše letalo se ni vrnilo v oporišče.

Poveljnik italijanske armade v Rusiji sprejet pri Hitlerju

Pri tej priliki je general dobil viteški križec reda železnega križa

Hitlerjev glavni stan, 2. aprila. s. Hitler je v navzočnosti načelnika generalnega štaba nemških oboroženih sil na svojem glavnem stanu sprejel armadnega generala in poveljnika italijanske osme armade Gariboldija, ki se je bojeval na vzhodnem bojišču, in mu je ob tem obisku sam izročil viteški red železnega križa.

München, 2. aprila. s. Snoci je v prostorih častniškega krožka v Münchenu poveljnik nemških oboroženih sil na tem področju, general Kreibel, priredil na čast ekse, Gariboldija in njegovega spremstva sprejem, ki je potekal v ozračju najtežnjivega tovarništva. Od italijanske strani so bili navzočni: ekse, Gariboldi, njegov načelnik glavnega štaba general Malaguti, vojaški dodeljenec v Berlinu general Marras, njegov glavni namestnik Melchior, italijanski konzul in celotno vodstvo fasilija, z nemške strani pa: general Kreibel, general

Zenetti, poveljnik letalstva, gauleiter ter münchenski župan.

General Kreibel je gostu izrekel pozdrav ter v nagovoru poveljeval junaštvu italijanskih čet, ki so ob boku nemške vojske zadržali plaz rdečih topov ter dale hude krvave žrtve. Zlasti je poudaril vedenje divizije »Julia« ter žrtve generala Marinazzija, ki se je z orožjem v pesti padel sredi svojih planincev.

General Gariboldi je v svojem odgovoru dejal, da so vse italijanske divizije napisale strani zvišenega junaštva ob bregovih Dona, kjer mrtvi še vedno stoje na straži ter pričakujejo svetle zarje zmage. »Italijansko-nemško bratstvo v orožju« je pripomnil general Gariboldi, »ki se je okrepilo v strahotnih in zvišenih preskušanjih, je naročilo in ukaz za oba zavezniška naroda, da je treba rešiti Evropo boljšešve nevarnosti, na katero sta Mussolini in Hitler prva opozorila omikani svet.«

General Gariboldi je v svojem odgovoru dejal, da so vse italijanske divizije napisale strani zvišenega junaštva ob bregovih Dona, kjer mrtvi še vedno stoje na straži ter pričakujejo svetle zarje zmage. »Italijansko-nemško bratstvo v orožju« je pripomnil general Gariboldi, »ki se je okrepilo v strahotnih in zvišenih preskušanjih, je naročilo in ukaz za oba zavezniška naroda, da je treba rešiti Evropo boljšešve nevarnosti, na katero sta Mussolini in Hitler prva opozorila omikani svet.«

»Soglasje« med atlantsko listino in ameriškim pohlepom

Rim, 31. marca. s. »Kakšno bo usoda atlantske listine?« se sprašuje pisec uvodnega članka v listu »Philadelphia Inquirer«. Tule pa imamo njegov odgovor: »Roosevelt je slovesno objubil, da Amerika ne želi novih ozemelj. Toda Amerika hoče imeti postojanke po vsem svetu, kakor je isti Roosevelt izjavil, ki se je v Natalu sestal z Vargasom. Roosevelt je tedaj tudi trdil, da je poskrbel, da bi severna Afrika nikoli ne služila kot odskočna deska proti ameriški celini in proti tihomorskim postojankam. Nekateri teh postojank so bile angleška last. Druge pa je zasedla Japonska.« List nato razlaga, da imajo Združene države nujno potrebo po teh postojankah za svojo svetovno politiko.

Sile trojne zveze so v marcu uničile en milijon ton sovražnega brodogoja

Nemci sami so potopili 926.000 ton - Od 7. decembra 1941 dalje je šlo na morsko dno 3028 sovražnih enot

Berlin, 2. aprila. s. Iz uradnih virov poročajo, da so sile trojne zveze marca meseca 1943 potopile 1.000.000 ton sovražnega trgovskega brodogoja. Od teh so Nemci potopili 149 ladij s skupno 926.000 tonami. S tem se je število potopljenih ladij od 7. decembra 1941 naprej zvišalo na 3028 enot. Iz tega sledi, da so v istem razdobju nove ameriške ladijske gradnje za 40% nižje, kakor pa je bilo potopljenega brodogoja.

Berlin, 2. aprila. s. Včerajšnji večerni tisk se je obširno bavil z uspehi nemške vojne mornarice in letalstva v mesecu marcu, o katerih govori današnje vojno poročilo. List »Börsenzeitung« pripominja, da je skupno število potopljene sovražne toneže prav gotovo še večje, ker je nasprotnik nedvomno izgubil dober del od 58 ladij, ki so bile torpedirane ali bombardirane. List DAZ pa piše, da si sprito naglo naraščajoč potopitev po nemških podmornicah v Londonu in

Washingtonu ne delajo nobenih utvar več glede resne nevarnosti zaradi nemških podmornic ter ne skušajo več prikrivati dejstev z lažnimi trditvami. List »Nachtausgabe« pa pravi, da je najbolj jasn dokaz za vedno večjo uspešnost podmornic v primerjavi potopljene toneže v marcu lanskega leta, ko ni bilo potopljenih več kakor 650.000 ton. Še bolj značilna pa je primerjava o potopitvah v marcu 1940 in 1941, ko so nemške podmornice potopile 170.000 oziroma 320.000 ton.

Berlin, 2. aprila. s. V tukašnjih vojaških krogih na široko pojasnjujejo in govore o številkah, ki govore o potopitvah sovražnikovih ladij v mesecu marcu, o številkah, ki jih navaja včerajšnje uradno poročilo. Poudarjajo, da te številke dajejo priložnost oceniti celotne izgube, ki so jih sile trojne zveze prizadevale v tej vojni sovražni-kovemu brodogovju. Angleške in severnoameriške ladje, ki vozijo po širokem morju, so leta 1939

imele 30.500.000 ton. Tej številki, od katere je odpadlo na Anglijo 22.200.000 ton, je treba dodati še trgovske ladje, ki jih je nasprotnik zasegel v več državah; teh ladij je bilo približno 11.500.000 ton. Tako je znašal sovražnikov ladijski prostor leta 1939 okroglo 42.000.000 ton.

Pogrebne slovesnosti za kardinalom Pellegriettijem

Rim, 2. aprila. s. Včeraj so bile v cerkvi svetega Ignacija slovesne pogrebne svečanosti za umrlim kardinalom Pellegriettijem. Pokojnikovo truplo je bilo položeno na oder sredi cerkve. Pri obredu so bili navzočni člani kardinalskega in diplomatskega zbora pri sv. stolici. V častni klopi je sedel grof Cirioli, dvorni ceremonialni mojster, polkovnik grof di Vigliano, pribočnik Kralja in Cesarja, kot zastopnika vladarjeve vojske in civilne hiše, ekse. Amilcare Rossi, državni podtajnik v predsedstvu vlade kot zastopnik vlade, nadzornik stranke Balzarini kot zastopnik stranke, načelnik osebnega oddelka v zunanjem ministertvu Mazzolini, rimski podguverner Manno, zastopniki prefekta in poveljnika armadnega zbora. Mašo jebral nadškof iz Luce msgr. Torrini, trupla pa je blagoslovil dekan kardinalskega zbora Granito Pignatelli di Belmonte. Krsto pokojnega kardinala Pellegriettija so prepeljali v Camajore, kjer jo bodo položili v družinsko grobnico.

Domačini se pridružujejo nemškim četam v Rusiji

Berlin, 2. aprila. s. Te dni se je na odseku ob reki Mius pridružil nemškim četam v boju proti Sovjetom večji oddelek domačih borev. Poglavar tega oddelka je slovesno sprejel prisego svojih vojakov v neki cerkvi, ki so jo Sovjeti porušili, pa je bila nedavno obnovljena. Mnogo teh 800 prostovoljev se jih je že zmagovito borilo proti komunističnim tolpom in so ponosni na svoje znamenje zelena roka, katero so za to svoje delo dobili.

Položaj prehrane v Italiji po sodbi švedskega lista

Stockholm, 2. aprila. s. Rimski dopisnik švedskega lista »Svenska Dagbladet« poudarja v nekem svojem članku, da je položaj prehrane v Italiji, kakor kaže, v tretjem letu vojne znatno boljši. Dopisnik pravi, da so trije razlogi pripomogli, da je zima, ki se je zdaj končala, bila glede prehrane ugodnejša kakor lanska. Ti razlogi so: boljši sistem pri razdeljevanju živil, uspešnejše nadzorstvo nad pridelavo in nad prodajnimi cenami, nazadnje pa tudi mila zima. Nato naštevajo vse ukrepe, ki so jih glede tega izdali. Omenja zadnje poročilo ministra za kmetijstvo in poudarja, da je najzanimivejša plat tega vprašanja razdeljevanje dodatnih obrokov kmečkim delavcem ter brezplačno razdeljevanje toplih jedi številnim uslužbencem.

Ameriški bombniki porušili mnogo stanovanjskih hiš v Rotterdamu

Berlin, 2. aprila. s. Včeraj zjutraj so, kakor poroča nemško vrhovno poveljstvo, ameriški bombniki hudo prizadeli mesto Rotterdam. Nasprotnik je iz velike višine metel bombe, ki so povzročile, da se je dočela ali pa delno podrla čez 1000 stanovanjskih hiš. Računajo, da je zaradi tega čez 10.000 Holandcev danes brez strehe. Po zadnjih poročilih je bilo 180 ljudi mrtvih, 400 pa ranjenih.

Vesti 2. aprila

Nemški vojaški krogi zatrjujejo, da so Sovjeti izgubili v prvih treh mesecih tega leta 6410 oklepnih voz samo po zaslugi nemške vojske. Iz Washingtona poročajo, da je prišlo do novega spora med ameriško vladno hišo in zbornico, ki je glasovala proti znižanju cen kmetijskih proizvodov. Vladni krogi menijo, da Roosevelt ne bo podpisal tega dekreta. Mobilizirali bodo tudi milijone žensk za poljska dela. Novozelandski ministri predsednik Fraser je povabil Roosevelta v Novo Zelandijo. Roosevelt je povabil sprejel z veseljem, potoval pa za zdaj ne bo, ker se zaveda nevarnosti osnih podmornic.

Turška vlada bo predložila parlamentu načrt za posojilo v znesku 120.000.000 turških lir. Posojilo pojde v iste namene kakor prejšnja posojila, pišejo turški listi.

Po nekaterih nemških pokrajinah so dale oblasti vabila imetnikom koles, naj jih odstopijo za plačilo posebnim zbiralcem, če jih sami ne potrebujejo. Ta kolesa bodo dali delavcem, ki so zaposleni v vojnih podjetjih.

Nemški oboroževalni minister Speer je zapovedal, da se izdelava mečev in sabelj ustavi. Odslej bodo izdelovali za nemško vojsko samo bajonete in bodala in s tem prihranili dosti vrednih kovin ter 1.200.000 delovnih ur na leto.

Švicarski vojaški krogi uradno poročajo, da je veter zanesel tri zažigalne balončke nad Zürich, ki so gotovo angleškega izvora. Iz enega so padle štiri posode z neko vnetljivo tekočino. Požar pa so takoj pogasili. Policija je posvarila prebivalstvo, naj pazi, ker bi utegnili pasti na švicarska tla še več takih balončkov.

V Budimpešti je prišel predsednik bivših bolgarskih bojnikov general Ivan Halačev.

Krvavi boji ob Kubanu - drugod zatišje

V 10 dneh so Sovjeti izgubili 456 oklepnikov — Zavezniki so zamenjali obkoliti nemške in italijanske čete v Tuniziji — Pregled nemških pomorskih uspehov

Hitlerjev glavni stan, 2. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Močnejši sovjetski sunki proti severni bojni črti ob kubanskem mostišču so bili krvavo zavrnjeni.

Od ostalih odsekov vzhodnega bojišča poročajo samo o krajevnem boju med delovanju. Letalstvo je potopilo ob murmanski obali sovjetsko tovorno ladjo z 2000 tonami.

V času od 21. do 31. marca so na vzhodnem bojišču samo oddelki vojske in napadalni oddelki uničili in zaplenili ali onesposobili za premikanje 456 sovjetskih oklepnikov.

V Tuniziji so bile nemške čete tudi včeraj v težkih obrambnih bojih. Premočni angleški in severnoameriški oddelki so skušali zamenjati z obkoljevanjem odrezati dele nemško-italijanskih čet. Spretno vodstvo in bojna sposobnost naših čet sta preprečila vse dosedanje take nasprotnikove namene.

Pri dnevnem napadu sovražnih bombnikov na Rotterdam so bili hudo zadeti stanovanjski okraj in notranjem delu mesta. Med prebivalstvom so bile hude izgube.

V današnjih jutranjih urah je en sam štirimotorni sovražni bombnik pod zaščito oblakov priletel nad severozahodno nemško obmejno ozemlje in odrgel nekaj bomb. Bombnik je bil sestreljen.

V borbi proti angleškim in ameriškim pomorskim zvezam so potopile podmornice v mesecu marcu 131 sovražnih trgovskih ladij s skupno 851.600 tonami ter torpedirale 18 nadaljnjih ladij. Letalstvo je potopilo v isti dobi 11 trgovskih ladij s skupno 15.000 tonami in poškodovalo 38 tovornih parnikov s skupno 220.000 tonami, izmed katerih pa je treba del ladjevja tudi šteti za potopljene. Potemtakem je bilo v mesecu marcu 1. 1943 potopljenih najmanj 149 sovražnih trgovskih ladij s skupno 926.000 tonami.

Tudi v borbi proti sovražnim bojnim ladjam so enote vojne mornarice in mornariškega letalstva potopile 2 rušilca, 7 podmornic in 9 brzih čolnov. Drug rušilec je bil potopljen po neki podmornici. Razen tega sta bila poškodovana še 2 rušilca in 7 brzih čolnov.

Letalstvo je uničilo 1 podmornico in 1 spremni čoln ter poškodovalo 2 rušilca, 2 podmornice in 1 stražno ladjo.

Slovesnosti ob četrti obletnici zmage nad komunizmom

Madrid, 2. aprila. s. Vsa Španija je z velikim in splošnim navdušenjem praznovala 4. obletnico zmage nad rdečo vlado. V vseh glavnih pokrajinskih mestih so bili nastopi vojske in falange ob navdušenih manifestacijah za Španijo in generala Franca. V Madridu je bila velika parada čet in falangističnih oddelkov ob navzočnosti Franca, vseh članov vlade, diplomatskega zbora in ogromne množice ljudstva, ki se je natlačilo vzdolž Francovega trga, kjer so bile postavljene tribune. Ko je general Franco prispel do posebne tribune v spremstvu vojnega ministra in članov svoje vojske in civilne hiše, ga je množica sprejela s silnimi pozdravi. Parada je potem potekala med stalnim vzklikanjem »Živela vojska!«, »Živel Franco!«. Vzbuja je vtis moči in vzorne discipline. Ko je bilo parade konec, se je ljudstvo zgrnilo okrog posebne tribune in je vzklikalo Francu ter pelo himne, na kar je Franco očitno ganjen odzdravil po rimsko.

Romunski državni proračun za leto 1943-44

Bukaršta, 2. aprila. s. Objavljen je bil redni letni državni proračun za finančno leto 1943-1944. Skupni izdatki in dohodki so preračunani na 171 milijard in 880 milijonov lejev. Proračun za Besarabijo in Bukovino znaša 9 milijard 870 milijonov, proračun avtonomnih blagajin pa 182 milijard 368 milijonov lejev. Ob objavi proračuna je finančni minister Neagu razložil načela, na katerih je proračun izdelan. Rekel je, da gre za proračun, ki nosi vse znake vojnega napora, pa vendar skuša vse izdatke v glavnem pokriti s trenutnimi dohodki, le delno pa iz državne zakladnice. Romunska finančna politika je popolnoma protinflacionistična in po 1. oktobra lanskega leta ni finančno ministertvo nič več iskalo pomoči pri zalogah romunske narodne banke. Položaj romunskega denarja je odličen, obračun odplačil pa visoko aktiven. Ako se upošteva povišanje cen, se lahko reče, da je sedanji proračun manjši v primeri s proračunom v letu 1939, je končal finančni minister.

Angleške zahteve glede Gandija

Bangkok, 2. aprila. s. Iz New Delhija se je izvedelo, da so indijski voditelji prosili podkralja, naj jim dovoli, da stopijo v zvezo z Gandijem. Ševeda pa bi dovoljenje ne smelo biti vezano na nobene omejitve. Podkralj je odgovoril odklonilno, rekoč, da bo njihovo prošnjo vzel v pretes šele tedaj, ako bi Gandi v celoti prekinil spomenico, katero je lani avgusta izdal vseindijski kongres in vrh tega obojdi klie k nasiljem, ki se skrivajo pod njegovo besedo »odkrita osvoboditev«, in če bi kongres bil pripravljen dati glede tega sprejemljiva zagotovila.

Dokazi o partizanskih grozodejstvih

Ljubljana, 2. aprila.

Komunisti so se sprostili nad slovenskim ljudstvom v vsej svoji nagnosti podivjanosti ter s sebi značilnim zločinstvom. Na tisoče umorov to dokazuje, še bolj pa potrjuje to dejstvo, da je bila večina umorov izvršena ne kot justifikacija, temveč kot mučenje, ob katerem so se krvniki komunističnih tolp naslajali. Izkopji številnih komunističnih žrtev in slike teh priča o nepopisljivih grozodejstvih, kakršnih naša zemlja še ni videla. Znana so grozna mučenja župana Franca Brulca, ki so bila uradno ugotovljena po izkopu njegovega trupla, znana pretrajljiva mučenja nosečih žena kakor n. pr. učiteljice Novakove iz Ribnice, metanja živih ljudi v kraske jame, »drevo mučenj« v poljskih gozdovih, kjer so privezovali žrtve, jih mučili, nato pa na pol žive pokopali z glavo navzdol itd. Tisoč in tisoč takih primerov se je zgodilo na naši zemlji in ljudstvo, ki je slišalo obupno klicanje teh žrtev na pomoč, se je odločilo, raje umreti, kot pa slediti krvnikom našega naroda, skritim v plašč OF.

Zgoraj priobčeno pismo partizanskega novomeškega okrožnega terence Podhostnika Jožeta, ki so ga našli pri boju ujetemu partizanu, dovolj jasno priča, kakšnih metod so se partizani posluževali pri tako imenovanih justifikacijah njim neljubih oseb. Celotno partizanski terenci so se zgrajali nad partizanskimi grozodejstvi. Ljudstvo je ogorčeno po vseh teh zločinstvih, po tisočih zločinstvih tako ogorče-

no, da se ne bo ustrašilo niti najhujših groženj niti mučenja niti smrti. Ob grobovih mrtvih so kričali »dol z ravbarji«, terenski veljaki so pisali aktivistom o ljudski nevolji in ljudskem ogorčenju, toda zločinstva so se ponavljala, vedno več jih je bilo in naša zemlja je bila okrvavljena od krvi mučencev.

Mnogi, ki radi zagovarjajo OF, pa še vedno hočejo opravičiti vodstvo, češ saj vodstvo OF ne odgovarja za vsa ta zločinstva. Objavljeno pismo opa priča nasprotno: vodstvo je bilo o tem obveščeno, toda zločini so se ponavljali celo v teh krajih, od koder je prišlo opozorilno pismo. Komunistično vodstvo je prav nasprotno dalo ukaze za načrtno uničenje vseh, ki so v napolje komunistu in njegovi revoluciji na naši zemlji. Javnosti je znan komunistični seznam 400 oseb iz Loške doline, seznam tako imenovanih belogardijskih iz t. doline, ki so bili določeni za likvidacijo, in to ljudje brez razlike spola, starosti, sloja ali politične pripadnosti. Na seznamu za pokolj je 18 celotnih kmečkih, delavskih in obrtniških družin ter celo dve vasi. Ta seznam najdemo tudi v Beli knjigi, ki je pred kratkim izšla.

Komunistično vodstvo Osvobodilne fronte si zato zama priprave v svoji propagandi, da bi se opravičilo pred ogorčenim ljudstvom, ki po vsem tem ne more več verjeti komunističnim krivicam. Ljudstvo bojuje proti svojim uničevalcem in krvnikom neizprosno boj, ker je zanj tudi upravičeno.

Obveščevalni odborje Novo mesto.
Na terenu 3. 9. 42.

Obveščevalni glav. pov. slov. part. čet.
(tov. Tine)

Le miloglu glav. pov. slov. part. čet. na podlagi razpisane pismenege poročila beg-ov, da je Grahut organizator beg-ov v Smarjeti, je moral biti imenovan tudi priprave. Zaradi nekaterega poročila se je tudi priprave poročila do meseca 30. avg. In dan po 30. avg. je bil Grahut in ker je bil Grahut zaprt nekje v bližini Smarjete, ga je straža, ki ji je bilo naročeno, naj ga v slučaju kakšne nevarnosti usmrti, čeprav poročila se ne bode pri kraju, justifikovala na precej grob način. Nek partizan ga je rezal z nožem, tako da je Grahut kričal na pomoč. Ljudje iz sosednih vasi so to slišali in so ga pozneje našli razmesarjenega pod listjem v gozdu. Tov. Rudi je dovolil domačinom, da ga lahko prepeljejo domov in ga pokopljejo v Smarjeti. Ljudje so že ob mrtvaškem odru glasno izražali svoje ogorčenje, višek pa je doseglo na dan pogreba v Smarjeti na pokopališču. Ljudi in vencev je bilo kot še ob nobenem pogrebu v Smarjeti ne. Udeleženci so vpili »ravbarji« in podobno, misleč pri tem partizane. Razpoloženi ljudi v Smarjeti in v bližini so tudi takrat, da skoraj nihče ne odzdravi partizanu, pa tudi če reče samo »dober dan«, temveč pogleda stran ko te sreča. Vse to kaže, da je morala biti stvar organizirana od strani potuhnenih beg-ov, ki jim je prišel primer Grahuta prav ob prihodu beg-ov, dobrodošla prilika za njihovo propagando. Povzročitelje tega stanja zasledujemo.

V torek 1. t. m. je glav. intendant Tilen ustrelil tov. partizana Ščetina Ivana, doma iz Mokronoga. Ustrelil ga je zato, ker ni hotel iti na stražo. Na kak način je imel on oblast postavljati stražo, ne vem.

Smrt fašizma — svoboda narodu!

Za obvešč. okrož. N. m.

Podkornitnik Jože.

Podaljšanje policijske ure

Visoki Komisar je izdal odredbo, s katero se od 5. aprila do nadaljnjega spreminja čas za gibanje v Ljubljanski pokrajini takole:

Gibanje je v Ljubljani znotraj bloka dovoljeno od 5 do 22, na ostalem ozemlju pokrajine pa od 5 do 21.

Javni lokali in gledališča so znotraj ljubljanskega bloka zapirajo ob 21.30, v ostali pokrajini pa ob 20.30.

Druga določila iz odredbe dne 30. oktobra 1941-XX ter 21. junija 1942-XX se v ničemer ne spremenijo.

Sprejemi pri Visokem komisarju

Visoki Komisar sprejema ob delavskih razen ob sredah in sobotah: od 9 do 10.30 uradnike Visokega Komisarjata, od 10.30 do 11.30 zastopnike oblasti, dostojanstvenike in voditelje, od 11.30 do 12.30 občinstvo.

Delitev mesa

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da bodo dne 3. aprila t. l. potrošniki lahko kupili pri svojih običajnih mesarjih 90 gramov svežega mesa na osebo proti odvzemu odrezka C.

Sestanek dimnikarjev

Da bi rešil nekaj vprašanj, ki se tičejo skupine dimnikarjev, pa so ostala še nerešena, je tov. Dal Pra sklical na sestanek delavce, s katerimi je v navzočnosti voditeljev sindikata, predsednika zveze dr. Alujeviča in poročevalca Jurija Stanka obširno razpravljalo o predlogih za rešitev vseh vprašanj. Kategorija dimnikarjev, ki nosi prvenstvo zaradi polnoštevilnega vpisa v sindikalne organizacije, je pokazal na tej seji vso zrelost in sindikalistično misel, kar se ne najde povsod. O vseh vprašanjih so razpravljali navzoči popolnoma objektivno in odkrito. Tov. Dal Pra in dr. Alujevič sta zagotovila zanimanje zveze za uresničenje upravičenih zahtev zaščitne kategorije ljubljanskih dimnikarjev.

Šport

Hermesov zaključni turnir

V namiznem tenisu bo sodeč po prijavah in pestrosti sporeda — tekmovali bodo v nič manj kakor osmih prvenstvih — višek table teniske sezone. Poleg že znanih prvakov in pretendantov za prva mesta — Bogataja, Bradeška in Strojnika Romana, se bodo udeležili turnirja vsi znani in dobri igralci in igralke. Ti se bodo spoprijeli za prve nagrade v A kategoriji, medtem ko je turnirsko vodstvo razpisalo za slabše, doslej neplasirane igralce tekmovalje v B kategoriji, kjer bo slabši igralcem dana lepa prilika, da se uveljavijo in dosežejo kako nagrado. Kot na vseh dosedanjih hermesovskih turnirjih bo tudi tokrat vzbudila posebno pozornost med slabšimi igralci B kategorija in se vsi igralci vabijo, ki igrajo doma, da se udeležijo tekmovalja v tej skupini. Da pa se tudi mlajšim igralcem — rojenim pod letom 1926 — omogoči nastop, je turnirsko vodstvo razpisalo tekmovalje mladine v B kategoriji — to je tekmovalje tiste mladine, ki doslej še ni bila plasirana. Tako bodo tudi le ti, ki še niso doslej bili deležni nagrad v mladinski skupini, tudi lahko tekmovali z izglede na zmago. Zanimivo bo tekmovalje dam, kjer se bodo udarile za naslov najboljših vravkinje province Bedenkova in Sterletova ter Pogačarjeva in ostale. Program je zelo obsežen; igrali bodo na štirih mizah hkrati. Dvorana hotela Miklič bo temu primerno urejena, tako da bo potek tekmovalja neoviran. Začetek turnirja za moštva v soboto, 3. aprila, ob 14, za ostale v nedeljo ob 8. Dame ob 10. Vstopnina nizka.

Umrli je v četrtek gđ. Marija Slanovec, vpokojenka Tobačne tovarne, v visoki starosti 82 let. Pogreb pokojne bo v petek ob 16 z žal — kapela sv. Marije.

Obrtnike, ki potrebujejo pri izvrševanju svojega obrta cement, vabimo, da sporoče najkasneje do 5. aprila odkadu za obrtništvo, Čopova 1, mesečno porabo zaradi dodelitve.

Brivske in frizerske mojstre opozarjamo na poletni delovni čas. Obratovalnice morajo biti odprte počenši s 1. aprilom od 7.30—12.30 in od 13—19, ob sobotah in dnevih pred prazniki se obratovalnice zapirajo ob 19.30.

Duce odlikoval

zaslužne športnike iz Ljubljanske pokrajine

Na predlog predsednika CONI-ja je Duce podelil med številnimi odlikovanji za športne zasluge za leto XX-41-42 v območju plavalno zveze tudi naslednje kolajne:

srebrno kolajno II. stopnje Branku Žizku za državni rekord in bronasto kolajno Fine Draguš in Jožetu Močanu kot zmagovalcu na državnem prvenstvu. — Našim odličnim športnikom v vodi tudi naše čestitke!

Odstranitev zastarelih letakov

Tiskovni urad Visokega komisarjata sporoča: Odreja se, da morajo do 5. aprila odstraniti hišni lastniki manifeste, proglase reklamnega in drugega značaja, ki se nanašajo na dogodke iz preteklosti, letaki na hišah ali razstavljeni v izložbah trgovin in javnih lokalov. Ta odredba ne velja za zidni list »Nova Ljubljana«, dočim velja glede zidnih listov GILL-a samo glede Ljubljane.

Kdor se v odredenem roku za to ne bi porigril, bo letake odstranila občina na stroške onih, ki ne bi ubogali.

Odpiranje in zapiranje trgovin v poletnih mesecih april — september

V smislu naredbe Kr. Visokega komisarjata je določen čas za odpiranje in zapiranje trgovin v poletnem času v trgovinah oblačilne stroke, pohištva, papirnice, knjigarne in mešanim blagom od 8.30 do 12.30 in od 16 do 19, v trgovinah z živilom in prodajalnicah premoga in drv od 8—12 in od 16 do 19. Ostale obratovalnice poslujejo, kakor doslej.

Delovanje pokrajinske delavske zveze

Na sedežu zveze na Miklošičevi cesti 22 je bila v navzočnosti zveznega izvedenca seja izvršnega odbora industrijskih delavcev. Tov. Ambrožič je podal uradno poročilo in poudaril potrebo po tesnejšem stiku med sindikalnimi voditelji in delavstvom, da bi se v delavskih množicah, ki so vključene v sindikate, zmanjšalo za organizacijo čim bolj povečalo. Tov. Stanko je podal za to priliko posebno poročilo in poudaril uspehe, ki jih je sindikat dosegel nedavno glede včlenitve in organizacije delavcev mestnih podjetij. V razpravi je več članov odbora povzelo in prosilo za pojasnila, kakor tudi zahtevalo pobudo glede sklepanja pogodb, nakar je izvedenec Dal Pra obširno razložil vse predmete.

Četrta postna pridiga prevzvišenega gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana bo danes ob pol 8 zvečer v stolnici. Pred pridigo bo ob 7 sv. križev pot, ob tri četrt na 7 pa litanije. Verniki, pridite, da ob očetovski besedi svojega nadpastirja spoznate tolažilne resnice videnj, ki jih je imel Gospodov apostol sv. Janez.

RAZSTAVO

sodobne slovenske knjige priredi v svojih prostorih Pred školijo 5

Ljudska knjigarna v nedeljo dne 4. aprila

Razstava bo odprta od 9 popoldne do 5 popoldne.

Ob 11 uri bo o najnovejših tokih književnosti govoril ur. dr. Tine Debelak. Nato bodo iz svojih del recitali sledeči avtorji:

Jože Dular (pesmi).

Janez Jalen (odlomke iz II. dela Bobrov).

Jože Krizec (iz knj. je Dom med goricami).

Stanko Kocipec (iz romana Goričanec).

Severin Šali (pesmi).

Ker bo to res lep in kulturno pomemben dogodek, prisrčno vabimo vse ljubitelje lepe knjige.

Ljudska knjigarna v Ljubljani
Pred školijo 5

Zamolčani Napoleon

Nekega dne se je Napoleon tako razjezil, da je prav tega Antona marchija napodil iz svoje sobe, ker se mu je zadelo, da se posmehuje njegovi veri v Boga. Pravijo tudi, da je modrijana Volneya sunil v trebuh, ko je izgovoril bogokletje.

Napoleon je veroval tudi v čudeže. »Ljudje,« je pravil, »potrebujejo čudežev.« In drugič: »Živimo sredi čudežev.« In spet drugič: »Vse je čudež.«

Res je, da je včasih izrekel misli, ki bi lahko ustvarile prepričanje, da ne veruje v Boga; toda to so bile samo publike, ki so mu redko in po naključju uhajale, toda nikoli ob resni priložnosti. V takih primerih se ali ni svobodno izražal ali pa je hotel kako debelo povedati. Njegova duša pa je trdno in docela prepričano verovala v modrega Boga in vodnika sveta; to potrjujejo ne samo številne njegove besede v težavnih trenutkih ter številna njegova pisma in priporočila, ampak tudi vse njegovo življenje, mnoge njegove ustanove in njegovo vedenje ob prenekanterih priložnostih.

Da pa njegova vera ni bila »pravoverna«, da ni imela določenih namenov in da se ni razcvela v zgledno versko življenje, je mogoče razložiti z različni okoliščinami. Prva med temi je gotovo nevestnost tiste dobe, v kateri je živel; bil je vzgojen v prevratnem ozračju, ko je zanikanje Boga, duše, večnosti in posmrtnega življenja veljalo za sodobno. Brezbožni, nevestni in protiduhovniški nazori njegovega časa so se lotili tudi njegove duše in jo načeli. Dale je tisti čas v vojaških solah niso poučevali verouka. Napoleon ni imel nikoli pravega verskega pouka, če izvajamo prvi pouk, ki ga je dobil pri jezuitskem očetu Plantiju. Potem je bil izpostavljen, ko je bil še neizkušen in upogljiv mladenič, spremembam nazorov. S trinajstimi leti je zgubil vero in se nekaj let ni več menil za verska vprašanja. Sam je rekel: »To se mi je zgodilo (da sem izgubil vero), ko mi je bilo komaj trinajst let. Mogoče bom še kdaj slepo veroval, Bog daj! Gotovo se temu nikakor ne bom upiral. Ne želim si boljšega. Prepričan sem, da je to velika in prava sreča.«

Nenavadno pogoste so bile njegove trditve o pomembnosti vere. Naj jih nekaj navedemo: »Vera lahko očisti in plemeniti zavest. Največ dobrega store v najvernejših deželah. — Vera je prava domovina duše, je upanje, sidro varnosti, rešitev pred hudim. Kam bi padlo človeštvo brez vere? Za malo debelejšo hrustko, za malo lepše deklo, pa bi podavili drug drugega!«

Glede osebe Jezusa Kristusa je spočetka vplivalo nanj branje Voltaira, Rousseauja in »enciklopedistov«, potem pa je počasi v njem zraslo prepričanje, da je bil Jezus Kristus Bog. Napoleonovo dušo je posebno prevzel dejstvo, da se je v vsej zgodovini samo enkrat zgodilo, da se je kdo imenoval Boga. Tudi poganski trinoži so se dali imenovati bogove, toda njihov očitni namen je bil samo, da bi v svoji nori nečimrnosti obdržali zase tiste časti, ki so jih pač njihovi podložniki skazovali malikom. Toda če se je človek plemenitega duha in treznega razuma v pravem pomenu besede imenoval Gospoda nebes in zemlje ter so v naslednjih stoletjih vsa omikana ljudstva in milijoni plemenitih in pametnih ljudi sprejeli njegovo izjavo, ta človek je moral biti Bog. »Kakor sem prepričan, da ne morem biti kaj drugega kakor človek,« je rekel Napoleon, »tako sem prepričan, da je bil Kristus nekaj drugega kakor človek. Mislim, da se ne nekoliko spoznam na ljudi in povem vam, da Jezus Kristus ni bil človek.« (V resnici je bil Jezus Kristus pravi Bog in tudi pravi človek. Napoleon gotovo nikoli ni mislil zanikati človečnosti Jezusa Kristusa, zato je zadnja dva stavka treba takole razumeti: Kristus je bil še nekaj več kakor človek. Jezus Kristus ni bil samo človek.)

Na otoku Svete Helene je Napoleon generalu Bertrandu takole govoril o Jezusu Kristusu: »Najbolj občudujem to, kar je zame nedvomno dokaz za Kristusovo božanstvo. Tudi jaz sem lahko navdušen množice, ki so se metale zame v smrt. Toda da sem vnel ogenj v srce, sem moral biti sam navzoč, moral sem uporabiti bleščeči sijaj svojega pogleda, svojega glasu in svoje besede. Res je, da je v meni skrivnost očarljive moči, ki zmora zmatati ljudi. Toda ne morem je dati drugim. Niti to se mi ni posrečilo, da bi jo izročil vsaj enemu izmed svojih generalov, in ne poznam skrivnosti, kako naj jo večno ohranim v človeških srcih svoje ime in svoj ljubezen, kako naj jim omogočim, da bodo delali čudeže brez dejanske pomoči. Isto se je dogajalo Cezarju in Aleksandru Velikemu. Nazadnje so ju pozabili in ime osvojevalcev sveta služi samo še za naslove šolskih nalog. —

Kakšen prepad se odpira med mojo bedo in večnim kraljestvom Kristusa, ki je ljubezen, oboževan in oznanjan po vsem svetu? Ali je mogoče reči, da je Kristus umrl? Ali mar ne živi na veke? Prav to je Kristusova smrt: ne smrt človeka, ampak smrt Boga.«

Napoleonove zasluge za vero in Cerkev

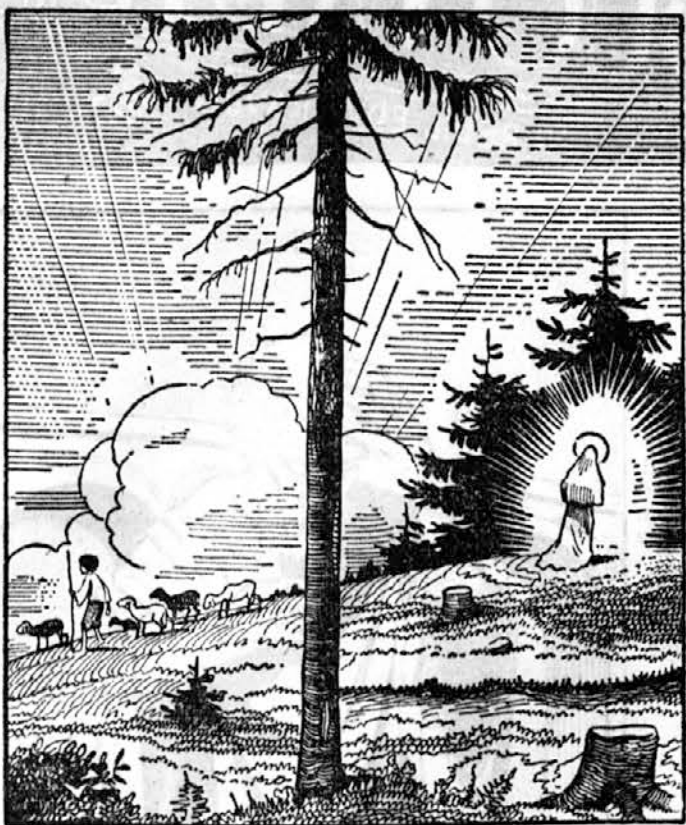
Znano je dejstvo, da je Napoleon po vstaji, ki je zavrgla Boga in vero, v Franciji vzpostavil vero v njeni prvotni moči ter obnovil ljudstvu popolno versko svobodo. To njegovo delo je naletelo na nenavadne težave v času, ko so bili vsi tisti, ki so kaj pomenili, pod vplivom Voltaira in tvarišev. Sam Napoleon je pravil: »Najstrašnejši sovražnik,« je rekel, »ni zaslepljenost, ampak brezboštvo.«

Ko je pri VII. prišel v Pariz, da bi okronal Napoleona, ga je v imenu ustavodajne skupščine pozdravil predsednik, ki je bil znameniti in izvrstni govornik Fontanes. Ta je med drugim rekel: »Ko se je marenski zmagovalac na sredi bojišča odločil, da bo obnovil versko edinost in Francozom vrnil njihovo prastaro vero, je rešil načela omike popolnega razsula... To je znamenit dan, enako drag državniki modrosti kakor krščanski veri! Tedaj se je Francija odpovedala prehudim zmotam... videti je bilo, da priznava, da so vse brezverske misli tudi nedržavniške misli in da je vsak napad na krščanstvo napad na družbo.«

Toda poslušajmo glede tega najmerodajnejšo osebo, samega papeža, ki je v pismu, ki ga je poslal Napoleonu in v katerem ga je prosil, naj bi posredoval glede zasežbe cerkvenega imetja v Nemčiji, rekel: »Vi ste mi najbolj pomagali, da je bilo treba v Franciji obnoviti vero in ji zagotoviti varnost, tako da se moramo za Bogom prvemu vam zahvaliti za vse to, kar se je v tej deželi zgodilo v prid vere, ki je bila tako dolgo izpostavljena najstrašnejšim napadom. Zato vam priporočamo to novo priložnost, da utrdimo vašo navezanost na vero in znova povečamo vašo slavo.« Ko se je potem Napoleonova rodovina obrnila k papežu glede bivšega cesarja, je Pij VII. v pismu, ki ga je poslal glede tega kardinalu Consalviju, državnemu tajniku, pisal: »Za Bogom se moramo zahvaliti predvsem njemu (Napoleonu) za obnovitev vere v velikem francoskem kraljestvu... Savona in Fontainebleau sta bila samo duševni zmoti ali napačen korak človeške nečimrnosti. Sporazum pa je delo odredništva in vreden junaka.«

DRVARKA MARIJA

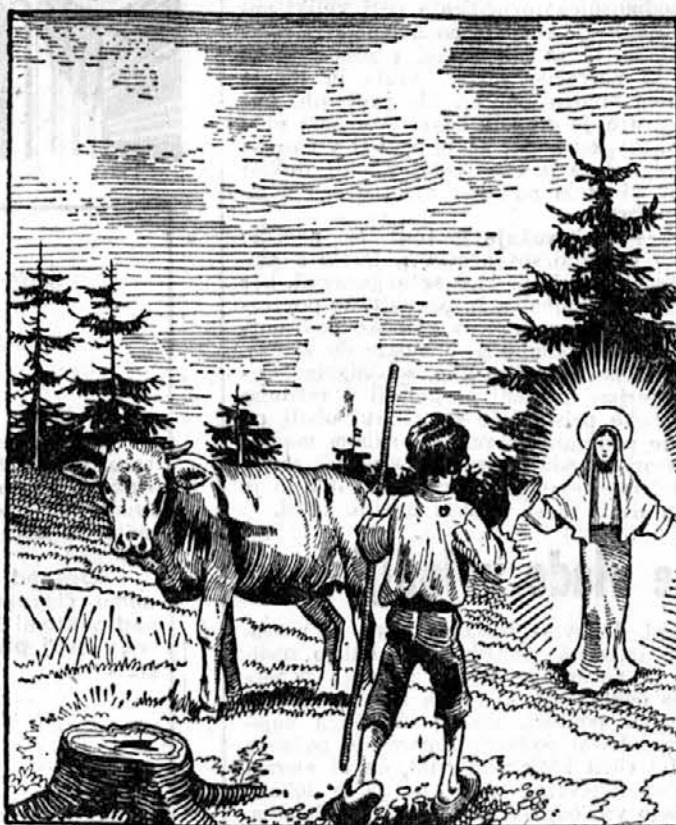
TOMAŽIČ JOŽE BERANEK JOŽE

65.

Ko je ubogi pastirček bil nekaj časa v materinskem naročju Drvarke Marije, je v prijetni utrujenosti sladko zaspal. Kratke pastirčkovne sanje so bile čudovito lepe: na rajskem oblaku, stkanem iz večerne in jutranje zarje, je priplavala k njemu na planinski pašnik njegova mamica, ognjena z zvezdnatim plaščem, ga poljubila na rdeče ustnice, na sinje očke in ru na uho zašepetala: »Mamica ti je pri Bogu Očetu izprosila zdravo pamet in spomin; odslej ne boš več norček trde glave! In znova ga je poljubila na usta, očke in lička ter na zlatem oblaku odplavala...

V tem se je zbudil; zlato sonce je zahajalo v večerni zarji za obzorjem. Drvarka Marija se je tedaj napotila proti svoji cerkvi, on pa je gnil svoje ovce proti domu.

66.

Onega dne, ko je k pastirčku na pašo bila prišla Drvarka Marija, ni mogel pozabiti, kajti od takrat mu je planina z ovčami bila vse lepša kot poprej, sinje nebo bolj modro in čisto, toplo sonce bolj zlato, nemirne zvezde še bolj srebrne, pohorski gozd in travnik temno zelena, jutranje in večerno žarenje neba lepo kot one pastirske sanje, ko je zadrimal v Marijinem naročju.

Vse poletne in jesenske dni jo je pričakoval, a Drvarke Marije ni bilo od nikoder. Za božič je prej temno zelena planina bila snežno bela, in ko je za veliko noč zmrzli sneg segnil, je planinsko zelenje oživel. Takrat je pastirček zopet gnil na pašo ovce in krave. Nekega dne je prišla k niemu na pašnik Drvarka Marija na obisk.

Prva predstava misterija »Zmaga luči«

Razgovor z avtorjem misterija, režiserjem Milanom Skrbinškom

V nedeljo bo v frančiškanski dvorani prva predstava izvirnega domačega misterija *Zmaga luči*, ki ga je napisal član ljubljanske drame Milan Skrbinšek in ga tudi sam režiral. Ker bo to z estetskega in etičnega vidika važna in zanimiva odra uprizoritve, sem naprosil g. Skrbinška, da mi odgovori na nekaj vprašanj v zvezi z njegovim delom.

G. režiser, zanima me, kako da ste se lotili misterija. Saj ta nekako izstopa iz običajne dramske umetnosti, ker mu je poudarek predvsem na etično-vzgojni strani. Kako sodite vi o misterijih? Zakaj so v naši dramski literaturi prav za prav tako slabo zastopani?

Da je naloga gledališča prikazovati dramska dela v umetniški obliki, torej ustvarjati umetnine čisto svoje, to je odredbe vrste, o tem smo si na jasnem. Vendar pa se in se še oglašajo vprašanja tudi o vzgojni in etični gledališča, mislim tu vzgojno v etičnem pogledu. Kajti da vzgaja gledališče, ki ima svojo razmeroma visoko umetnostno raven, občinstvo nehoti v estetski smeri, je itak že nujen odzov v človeku, ki obiskuje dobre gledališke predstave. Obenem je tudi kulturni kažipot za vsako upravo ob sestavljanju repertoarja, nujno je pa tudi, da se dela, ki jih na odru prikazujemo, ker so vzeta iz življenja, dojmijo poleg gledalčevega duha, to je njegovega zgolj razumskega razmišljanja in estetskega odnosa do predstave — tudi njegovega srca in duše. Tako da sta etični vpliv in moralna vzgoja občinstva ob gledaliških umetninah kot čisto naravna posledica neogibna.

So dela, kakor na primer misteriji, pri katerih je poleg njihove literarne vrednosti, velik poudarek prav na duševni in srčni vzgoji. Zato je treba pisati in uprizorjati tudi takšna dela, če so poleg svoje etične vzgojnosti tudi vredne umetnine.

V naši literaturi imamo že precej zadovoljivo število dramskih del vseh vrst, razen misterijev. Zakaj pač? Najbrž zato, ker so odri, ki so hoteli

ugoditi želji občinstva, da bi jih oder tudi versko povzdignil, črpali iz repertoarja različnih tujih verskih iger. Tako naš pisatelj, ki bi bil želel napisati misterij, ni videl možnosti, da bi se delo prikazovalo v zadostni meri.

S Hofmannsthalovim »Slehnikom«, ki je bil v našem gledališču uprizorjen s tako velikim uspehom in v tolikšnih predstavah, na poklicnem gledališkem odru in na prostem, in to ne samo v Ljubljani, temveč tudi v drugih naših krajih, je naše občinstvo prvič spoznalo in z užitkom prisostvovalo gledališki predstavi te vrste. Tudi diletanški odri so si za svoj repertoar zaželeli misterijev. Prihajale so od njih name mnoge prošnje, da bi jim preiskrbel iz arhiva Narodnega gledališča »Slehnika«, ki so ga želeli uprizorjati.

Toda večina teh diletanških odrov se »Slehnika« zaradi prevelikih tehniških zahtev ni mogla lotiti. Poleg številnega osebja, ki je potrebno za sedbo njegovih realnih in mističnih figur, je ta misterij tudi glede na kostume, lučne in muzikalne efekte tako zahteven, da sem se bil odločil samo napisati misterij, ki bi bil zaradi manjšega števila oseb in ne tako velikih tehniških zahtev uprizorljiv na vsakem odru. Napisan je torej predvsem za naše diletanške odre.

Kje ste dobili pobudo za svoj misterij? Morda pri »Slehniku«?

Ni mi bilo treba iskati zanj ideje, ker mi je bila nenadna potreba odrov po takšnih delih le pobuda, da sem končno skušal uresničiti svojo že davno željo, da zoblukujem za oder dramsko delo, ki bi mu bil idejni poudarek v borbi med dobrim in zlim v človeku. Tako je moj misterij »Zmaga luči« le slučajna oblika, v kateri sem poskušal dati tisti, ki mi je ležala že dolgo na srcu, primerno odsko obliko. Ne morem torej reči, da sem napisal svoj misterij v zavisnosti od »Slehnika«.

Paralele, ki se pri tako sorodnih delih nujno pojavijo, so seveda vidne.

Kako ste zadovoljni s igralci, ki bodo igrali *Zmaga luči*?

Pri igralskem osebju frančiškanske prosvete zasedbo nisem imel težav, ker je ansambel velik, ter mi je bila izbira posameznih igralcev tako zelo olajšana. Reči smem tudi, da sem z njihovim delom in trudom, s katerim bodo omogočili to uprizoritev v moji režiji, zelo zadovoljen. Pri tem naj omenim, da sem vse igralsko osebje, preden smo začeli s študijem misterija, poskušal v enomeščnem igralskem kursu o splošni govorni tehniki v toliko pripraviti, da bo tudi recitacija verzov v splošnem dobro ustrezala, tako da slučajne pomankljivosti, ki bi se tu in tam v pogledu recitacije pojavile, ne bodo celotni predstavi nikakor v škodo. Res je, da povzroča ta oder s svojo nezahtovno globino in nekoliko okornim lučnim aparatom vsakemu režiserju to in ono tehniško težavo, a vse kaže, da bo tudi ta plat odrske uprizoritve rešena.

To je torej vaše prvo delo v tem slogu. Kaj ste napisali do zdaj drugega?

Dramatiziral sem Cankarjevega »Hlapca Jernejca«, Murnikovega »Malajevga Matijo«, zbral v knjižici šest svojih otroških iger »Božji volek« ter napisal dramo »Labirint«. Obe dramatizaciji, drama in otroške igrice so bile uprizorjene deloma v ljubljanskem, deloma v mariborskem gledališču in na odru frančiškanske prosvete ter na Sentiakobskem odru, deloma na drugih diletanških odrh. Priredil sem Ogrinčovo veseligrco »V Ljubljano jo dajmo«, ki se uprizarja trenutno z lepim uspehom v Ljubljani, ter dovršil tudi že prireditve Medvedove ljudske igrice »Stari in mladi« v štirih dejanjih (5 slikah). Zgostil sem jo tako, da ima zdaj s samo tremi dejanji (brez slik) obliko kmečke drame. Tudi značajem nastopajočih oseb sem skušal dati s pogledom na njihovo psiho bolj dosledno obliko. Uprizorjena bo ta drama še letošnjo sezono.

Tako je avtor končal svoje misli in odhiti v »frančiškansko«, da še v zadnjih vajah izbrusi svo-

Ljubljana

Koledar

Petek, 2. malega travna: Frančišek Pavelski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Teodozija, devica in mučenica.

Sobota, 3. malega travna: Rihard, škof; Hionija, devica in mučenica; Pankracij, škof in mučenec.

Obvestila

V vrsto koncertov letošnje izredno bogate sezone bo uvrščen v ponedeljek, dne 5. t. m., tudi violinski koncert znamenitega italijanskega virtuoza G. Ciompija. — Spored, ki ga je sestavil umetnik za svoj prvi nastop v naši koncertni dvorani, je izredno bogat, tako da zasluži vse naše zanimanje. Ciompi je violinist velikega formata, ki ima za seboj zelo uspešno umetniško kariero, zato smo prepričani, da bo izvedel težki spored z vso svojo umetniško dušo. Ogromne so zahteve tehničnega značaja, pa tudi kar se tiče podajanja. Na sporedu so Vivaldiev Koncert, Bachova Claccona, Beethovnova Kreutzerjeva sonata, Paganinijevi Utrpi in krajše skladbe, ki so jih napisali Principe, Chopin in Scarlaticu. Violinskega virtuoza Ciompija bo spremljal na klavirju pianist Franko Verganti. Na koncert opozarjamo, predprodaja vstopnic je v Knjigarni Glasbeno Matice. Začetek točno ob pol 7 zvečer v veliki filharmonijski dvorani.

— Težko pričakovani II. del »Pravljice Božene Nemceve« bo v nekaj dneh izšel. Pravljice je lepo prevedel dr. Tine Debeljak. Knjigo krasi originalne risbe. — Prihodnje leto bo izšel zadnji, III. del »Pravljice« te največje češke pisateljice. Tako bomo Slovenci dobili popoln prevod teh svetovno znanih pravljic slovite pisateljice.

Vse stare in nove prijatelje Rokodelskega odra opozarjamo na uprizoritev Velikonjeve igre »Višarska polenac«. Osebe in življenje je zajeto po istoimenski večerniški povesti, ki nam predstavlja nekaj značilnih usod iz življenja na naši zemlji. Pisatelj jih je povezal skupaj s silo prepričevalne resničnosti in jim vdahnil življenje ljubezni, greha, pokore in oduševanja. Njegovo delo bodo z vso skrbnostjo oživili igralci v nedeljo ob pol 6 popoldne.

Milan Skrbinšek: »Zmaga luči«, misterij, v nedeljo ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Krstna predstava. Režira Milan Skrbinšek. Priporočamo, da si vstopnice priskrbite že v predprodaji v trgovini Štiligoi in na dan predstave od 10 do 12 ter dve uri pred pričetkom pri dnevnih blagajni.

Marijanska akademija

pod pokroviteljstvom prevzvišenega g. škofa dr. Gregorija Rožmana

bo v nedeljo, dne 4. aprila ob pol enajstih dopoldne v Frančiškanski dvorani.

★

Na sporedu bodo pevske in orkestralne točke ter govor.

★

Ves spored bodo izvajali učiteljskišniki.

★

Vstopnice so od danes dalje naprodaj v trgovini Štiligoi, Frančiškanska ulica.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 2. aprila, ob 15: »Kralj na Betajnovju«. Izven. Zelo znizane cene od 12 lir navzdol. Sobota, 3. aprila, ob 17:30: »Jesen«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Nedelja, 4. aprila, ob 14: »Sneguljčica«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17:30: »Prava ljubezen«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Opera:

Petek, 2. aprila, ob 17: »Zemlja smehljajec«. Izven. Cene od 28 lir navzdol. Sobota, 3. aprila, ob 17: »Evgenij Onjegin«. Red B. Nedelja, 4. aprila, ob 16: »Janko in Metka«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 4. aprila, ob pol 6 popoldne: domača igra »Višarska polenac«. Vstopnice bodo v predprodaji na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova ul. 12-1, desno.

je igralce. Prepričan sem, da bo misterij »Zmaga luči« razveselil vse, ki ljubijo globoko, podrobno umetnost, in da bo mareškatni duši, posebno sedaj v postnem času, potrdil vero v Dobroto in Pravičnost, ki vlada nad nami, vsem pa zazvenel v klicu prologa: »Naj se srce razklene vam v svet dobrote!« S. Sali.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Vprašala ga je, če ne bi morda zvrnil čašico whiskyja s sodavico, in če ne bi prižgal tudi cigareto. S prstom mu je pokazala, kje lahko vzame smotke. Nato je praznik govoril celo uro o samem sebi. Ves večer se je zelo dobro zabaval.

»Zelo hvaležna sem vam, gospod Bron,« mu je rekla ob slovesu, ker ste zamudili toliko časa zaradi mene.«

»Če ste to smatrali za izgubljanje časa, potem nima smisla, da bi še kaj stedel s časom.«

»Najlepše se vam zahvaljujem za poklon!« mu je dejala smeje.

Torej vas povabim! da me jutri zopet obiščete in da se zanimate za mojo ubogo nogo.«

Bron si je skrbno zapisal naslov na samem stoječem hiše, in ko je naslednjega dne zvečer prišel, ni bil več v uniformi.

Ob desetih je odšel ves navdušen, imel je glavo pokonci in govoril sam s seboj ter sanjal zlate sanje.

Kajti »voni njene bližine« — kakor ji je pisal — je presunil njegovo dušo.

Deset minut po njegovem odhodu je prišla dama iz hiše, zaklenila pazljivo hišna vrata ter stopila na ulico.

Možak, ki je do zdaj nasproti hiše

hodil počasi gor in dol, je odvrzel smotko in se ji približal.

»Dober večer, gospodična Bassanova,« jo je pozdravil.

Ona se je zadržala nekako rezervirano. »Bojim se, da se motite,« je rekla okorno.

»Mislim, da se niti najmanj ne motim! Vi ste gospodična Bassanova in moje edino opravilo za to, da si vas dovoljujem nagovoriti, je to, da sem vaš sosed.«

Sele sedaj ga je videla od blizu. »Ah, gospod Broad!« je rekla nekoliko prijazneje. »Pravkar sem obiskala svojo prijateljico, ki je hudo zbolela.«

»Da, o tem so mi poročali. Vaša prijateljica ima zelo lepo stanovanje!« je rekel ter hodil poleg nje. »Jaz sem ga hotel sam najeti že pred nekaj dnevi. Opremljena stanovanja se danes jako težko dobe v najem. Res je, pred tednom sem bil tukaj. To je bilo tisti dan, ko ste imeli neprijeten doživljaj pri avtobusu.«

»Ne razumem vas,« je rekla Lola.

»Resnica je,« je rekel gospod Broad v opravičilo, »da sem se tudi jaz poizkušal seznaniti z gospodom Bronom.«

V zadnjih dveh mesecih sem se jako podrobno zanimal za jetnišnično osebo je v Pentovilleu in zdaj imam celo li-

sto hitro dostopnih mladih mož. Sestava te listine pa me ni stala niti preveč denarja. Domnevam, da še niste dosegli tega, da bi ga pripravili, da bi začel pogovor o najzanimivejših jetnikih. Nasprotno pa gospod Bron zelo rad govori o svojih duševnih dogodkih. Ko sem zadnjič s njim govoril,« je nadaljeval Broad, »mi je povedal, da obiskuje neki plesni klub v Hammer-smithu. Predstavila mi ga je deklica, ki ji je dvoril. Vi niste, mimogrede omenjeno, edina ljubezen in ideal njegovega mladega srca.«

Lola se je nežno zasmejala. »Kako pameten možak ste, gospod Broad,« mu je dejala. »Ne, jaz se nikakor tako zelo ne zanimam za jetnike kakor vi. Sicer pa, komu prav za prav velja vaše posebno zanimanje?«

»Ali, ali! Številki 7, ki je zaprt v jetnišnici v Pentovilleu,« je dejal Broad smeje. »Jaz sem prepričan, da je tudi vaš prijatelj!«

»Številka 7?« Lolino začudenje bi vsakega drugega moža, ki ni bil toliko prevečan, prepričalo, da Lola o teh stvarih nima niti najmanjšega pojma.

»Mislim, da ima ta nekaj zvez z žabarji,« je rekla.

»To se ujemal« je odgovoril Broad. »Gospodična Bassanova, jaz bi vam rad nekaj predlagal oziroma bi vam napravil neko ponudbo!«

»Najboljša ponudba bi bila v tem, da mi pripeljete avtomobil, ker sem že zelo utrujena,« je rekla. Ko sta

oba sedela v vozu, ga je vprašala: »Torej kakšna je vaša ponudba?«

»Jaz vam ponujam toliko, kolikor potrebujete, da zapustite Anglijo in nekaj let mirno lahko živite izven nje vse dotlej, dokler stari žabar ne bo izgubil svoje igre. — In on bo igro izgubil! Že dalje časa vas opazujem ter vas prosim, da tega ne smatrate za drznost, če vam priznam, da vas imam rad. Nekaj posebno privlačnega imate. Ne. Dovolite mi, da končam, ker nisem zmožen, da vam lažkam. Jaz vas imam rad zaradi neke vrste usmiljenja. Zaradi tega ne smete biti užaljeni; nikakor ne bi hotel, da bi doživeli ne-rečo.«

Bil je zelo resen. Lola je spoznala njegovo odkritosrčnost.

»Ali vas res to ne zanima?« ga je vprašala.

»V kolikor vas zadeva, sem gotovo čisto nič!« ji je mirno odgovoril. »Toda, Lola, jaz vas svarim! Nastal bo strašen potres in bržkone boste pri tem zadeti od kosov, ki bodo leteli naokoli.«

Ni mu takoj odgovorila, kajti to, kar je govoril, ji je njen notranji nemir le povečalo.

»Bržkone veste, da sem poročena?«

»Stil sem,« ji je dejal. »Vzemite s seboj svojega moža. In kaj boste naredili z mladeničem?«

Cudno je bilo, da ni niti poizkušala tajiti vloge, ki jo je igrala proti mlademu Bennettu. Pozneje se je čudila sama sebi. Toda Joshua Broad je govoril tako prepričevalno, da se Lola

ni niti ugodila misliti, da bi ga kako prevarala.

»Vi mislite na Ray-a? Sama ne vem,« je dejala. »Zelela bi, da bi ne bil zapleten v to zadevo. Jaz ga imam na vesti. Vi se smejete?«

»Da. Nad tem, da imate vesti! Ne! Mislim sem si le, kaj je neki on čutil za vas? In kaj pomeni brada, ki si jo je pustil rasti?«

»O tem ne vem nič. Vem le, da mi... Toda, zakaj neki vam vse to pripovedujem? Kdo pa sploh ste vi, gospod Broad?«

Zasmejal se je. »Nekega dne boste vse natančno zvedeli. Obljubljam vam, da boste prva oseba, ki bo to zvedela, če boste seveda pametna in me poslušala. — Ravnajte z mladim dobro, Lola.«

Ni mu zamerila, da jo je nagovoril z njenim kramnim imenom. Celo ugajalo ji je to, ker ji je tako prijazno govoril.

In pišite gospodu Bronu, pazniške-mu podnadzorniku v Pentovilleu in mu sporočite,« a ste odšli iz mesta in da ga v naslednjih desetih letih ne boste mogli sprejeti.«

Lola mu ni nič odgovorila. Na pragu njegovega stanovanja ji je prijazno stisnil roko.

Če boste potrebovali denar, da boste mogli odpotovati, vam bom izročil blanko ček. Verjemite mi, da na celem svetu ni drugega človeka, katere-mu bi izročil tak ček.«

Lola je s solzami v očeh prikimala.

Pustolovski beg ujetega bersaljera, ki je spričo svoje neustrašenosti trikrat ušel smrti

Iz Mantove pišejo o zanimivi prigodi, ki jo je doživel neki italijanski bersaljer, po imenu Angelo Marcia, doma iz Ospitaletta. Mož je zdaj doma na dopustu in je poleg drugega pripovedoval svojem in tudi nekemu časnikiarju, ki je na vsak način želel z njim govoriti, kako je trikrat po naravnost čudežnem naključju ušel smrti, potem ko ga je sovražnik ujel. Odiseja tega pogumnega bersaljerja res zasluži, da jo opišemo.

Ko je v Egiptu prvokrat prišel v ujetništvo, se je Angelu Marciji s pomočjo nekega res za lase privlečenega izgovora posrečilo pobegniti skupaj z nekim svojim tovarišem. Dobrih sto kilometrov je moral peš prehoditi, da je prišel spet nazaj k svojemu vojaškemu oddelku, v katerem je služil. To je bil prvi njegov uspešni beg.

Pri drugem nadaljnjem epopadu s sovražnikom so ga z nekaterimi drugimi njegovimi tovariši vojaki spet zajeli ter poslali z drugimi ujetniki vred daleč nekam v sovražnikovo zaledje. Tako je prišel v Suez, kjer so ga kmalu nato vkrcali na ladjo, da bi ga odpeljali v An-

glijo. Po 51 dneh vožnje po morju, na kateri so z ujetniki zelo nečloveško ravnali, je neka nemška podmornica torpedirala tisti veliki angleški parnik, ko je vozil že po Atlantskem morju. Ujetnikom, ki so bili zaprti v prostorih za tovor, se je posrečilo razbiti vrata in jih je bilo pri tem mnogo pobitih ali ranjenih. Čez kakšne pol ure je Angelu Marciji uspelo priti na ladijin krov, od koder se je pognal v morske valove. Dolgo časa je tako ostal v vodi, dokler ga slednjič ni vzela na krov neka druga nemška podmornica.

Po nekaj dneh vožnje je tudi to nemško podmornico napadlo sovražnikovo letalo z globinskimi bombami. Napad pa se ni posrečil, ker se je nemška podmornica še pravočasno pognila kakšnih šestdeset metrov globoko pod morsko gladino in ji bombe niso mogle do živga. Ko je tudi ta nevarnost minila, so Angela Marcia z nekaterimi drugimi prepeljali z rešilnim čolnom v neko pristanišče ob afriški obali, od koder jo je pogumni Angelo po suhem mahnil spet peš proti vzhodu in je tako slednjič znova prišel k italijanskemu vojaškemu oddelku, ki je bil v njem služil in se nadvse hrabro boril.

Razprava o politiki angleške vlade v Indiji

Lisbona, 1. aprila. s. V spodnji zbornici je podpredsednik angleške vlade Atlee med razpravo o Indiji skušal opravičevati vladne ukrepe za zatrtje indijske narodne vstaje in je dejal, da bi brez železne discipline ves indijski polotok padel v popolno zmedo. Ako Gandijevega nastopa ne bi odločno zavrl, bi se neredi razpasli po vsej državi, kar bi spravilo v veliko nevarnost življenja 400.000.000 Indijcev. Razen tega je Atlee izrekel strah, da bi si Indija, ako bi se osvobodila, izbrala obliko vlade, ki ne bi bila demokratska.

Posebna indijska neprijetnost je v tem, da sličejo indijske politične stranke vedno bolj celinskim, totalitarnim strankam kakor pa angleškim. Gandijevi nastopi so v nasprotju z demokratski-

mi zamislimi. Delavski poslanec Sloan je v svojem govoru imenoval indijsko belo knjigo zmotno, zlobno in potvorno. Izjavil je tudi, da vsebuje takšne dokumente, ki bi jih Indijci, ki so o položaju dobro poučeni, nikdar ne mogli napisati. Tudi neodvisni poslanec Harwey je podobno govoril o tej čbeli knjigi in trdil, da bi morala knjiga vsebovati stvarne izjave, ne pa le dokazila, ki skušajo vso odgovornost zvržiti na Gandija. Konservativec Wedburne, član poslanske komisije, ki je obiskala Indijo na povratku iz Kitajske, je izrekel posebno pohvalo indijski vladni politiki, ki je znala odločno poseči in zatreti nemire. Končno je zatrdil, da je večina članov indijskega kongresa prepričana, da zavezniški ne bodo zmagoviti izšli z sedanje vojne.

Belopolti »Indijanci« ob bregovih Missourija

Dokazila, da so bili že davno pred Krištofom Kolumbom v Ameriki Skandinavci

Na Norveškem je pred kratkim izšla knjiga, ki v njej razni učenjaki skušajo dokazati, da so bili že davno pred letom 1492, ko je Krištof Kolumb na svoji poti v »Indijo« odkril Ameriko, na tej neznani celini Skandinavci. Da bi to svojo trditve še bolj podkrepili, navajajo, da so v XX. stoletju odkrili ob gornjem teku reke Missouri neko indijansko pleme, čigar značilnost pa je bila v tem, da pripadniki tega plemena niso imeli rdečkaste kože, kakor pravi Indijanci, pač pa so bili bele polti, prav takšne kakor ljudje, ki živijo v deželah visokega evropskega severa, na Skandinaviji. Kakor trdijo ti norveški učenjaki, ki so napisali omenjeno knjigo, so imeli tisti belopolti »Indijanci« poleg tega tudi svetle lase in svetlo brado, modre oči, ter so bili stalno naseljeni na enem in istem kraju, in nikoli niso potovali iz kraja v kraj.

kraj kakor druga indijanska plemena, ki jih lov žene vedno v nove »dežele«. Tudi šege in običaji teh belopolnih »Indijancev«, pravijo, so bila zelo podobne tistim, ki se jih drže ljudje v Skandinaviji. Na žalost pa je to plemo že povsem izumrlo spričo epidemije črnih koz. Ostalo pa je tu pa tam še orodje in orožje, ki so ga uporabljali. Tudi to orožje in orodje ima vse značilnosti tistega, ki ga izdelujejo oziroma so ga svoj čas izdelovali v Skandinaviji.

Med drugim so našli — kakor stoji zapisano v omenjeni knjigi, ki je pred kratkim izšla na Norveškem — tudi kamen-peščenjak, na katerem je bilo zapisano v stari skandinavski pisavi precej podrobno poročilo o neki normanski ekspediciji, ki se je bila odpravila v Ameriko leta 1362.

Prepoved o potovanju v angleške južne in vzhodne obrežne predele

Lisbona, 1. aprila. s. Notranji minister Morrison je v angleški spodnji zbornici razglasil prepoved za potovanje civilistov v kraje ob južni angleški obali. Odslej ne bo mogel noben Anglež, če ni vojak ali če nima zaradi nujnega primera posebnega dovoljenja, stopiti na ozemlje, ki je široko 16 km in se razteza od Rokavske obale proti notranjosti države, in sicer do črte, ki poteka od mesta Hulla pa do skrajne točke Cornwalla. Prav tako spadajo med prepovedane pasove tudi vzhodna obrežja Škotske in Wallesa.

Smrt skladatelja Sergija Rachmaninova

Iz Amerike je prispela novica, da je v Hollywoodu, kjer je živel že dalj časa, umrl ruski skladatelj Sergij Rachmaninov. Rodil se je v Olegi leta 1873 in je bil torej star točno 70 let. Kot izvrsten pianist je zložil mnogo lepih skladb za klavir, zlasti del, ki so primerna za koncerte. Ameriško državljanstvo je Sergij Rachmaninov dobil šele lansko leto.

Anglija mora pridelovati več živeža

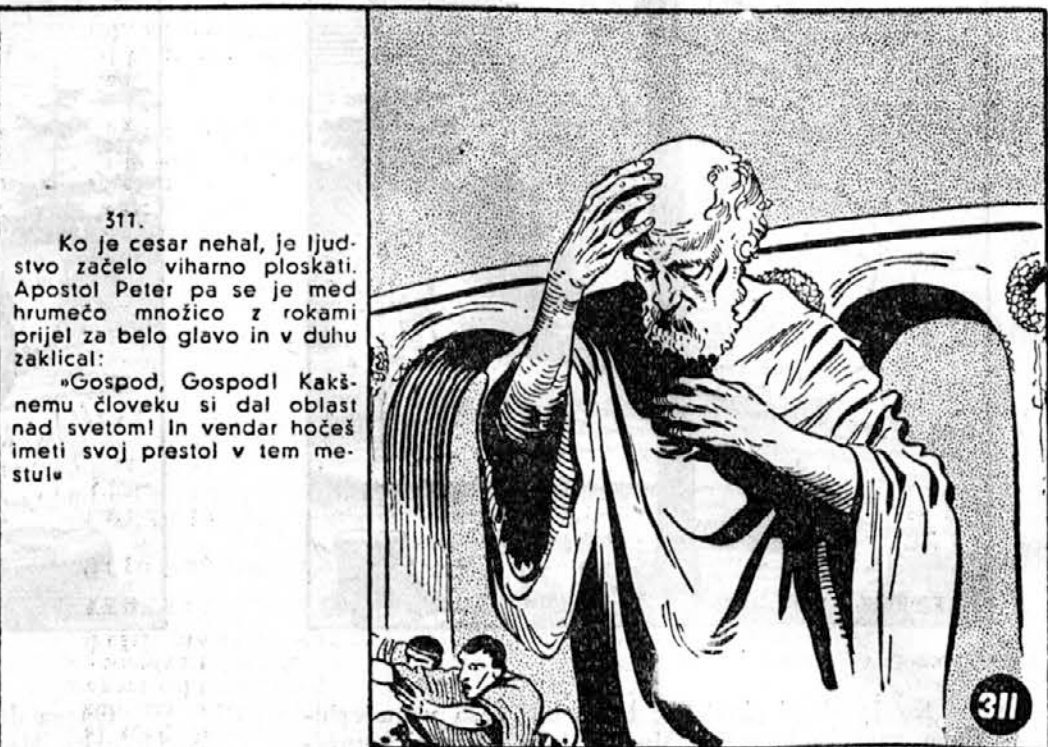
Lisbona, 1. aprila. s. Zbornični tajnik angleškega ministrstva za kmetijstvo Williams je povedal, da je položaj pomorskih prevoznih danes resnejši, kakor je kdaj bil. To nalaga dolžnost pridelovati še več živeža. Zlasti potrebujemo mleka, pšenice, krompirja in krme. Kakovost živine je treba zboljšati, kmetijske stroje in orodje je treba izkoristiti do skrajnosti. Potrebno je zediniti vse napore, da bi pomnožili pridelavo živeža ter prizanašali lajdevju, ki je bilo do sedaj zaposleno z uvozom živeža.

Angleži bombardirajo in streljajo svoje bivše zaveznike

Berlin, 1. aprila. s. Angleško letalstvo načrtno nadaljuje s strahovalnimi napadi proti prebivalstvu dežel, ki so nekdanji bile angleške zaveznice. Kakor se je izvedelo iz pooblaščenih krogov, so angleška letala predvčerajšnjim podnevi vrгла mnogo rušilnih in zažigalnih bomb na razne kraje po južni Nizozemski. Angleški letalci so leteli nizko in so lahko jasno videli svoje cilje. Toda niso samo metali bombe na stanovanjska poslopja, temveč

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

311.
Ko je cesar nehal, je ljudstvo začelo viharo ploskati. Apostol Peter pa se je med hrumečo množico z rokami prijel za belo glavo in v duhu zaklical:
»Gospod, Gospod! Kakšnemu človeku si dal oblast nad svetom! In vendar hočeš imeti svoj prestol v tem mestu!«

312.
Noč je bila jasna in goraka. Ko sta se Petronij in Vinicij vrnili s iger ter sta pred Vinicijevim domom stopala iz nočnice, se jima je približala temna postava in rekla:
»Jaz sem Nazarij, sin Mirjam. Prihajam iz ječe. Ursus me pošilja in sporoča, da je Ligija še živa. Leži v vročici in ponavlja tvoje ime, gospod. Bolezen jo je obvarovala smrti in sramote, ker se krvniki boleznijo boje.«
Nazarij je potem razložil nov načrt, kako bi Ligijo rešili iz ječe. Podkupiti bi bilo treba ječarje, da bodo Ligijo živo položili v raket in jo poslali ven. Zunaj naj čakajo Vinicijevi ljudje in jo takoj odvedejo na varen kraj iz Rima...
Ko so se dogovorili, je Nazarij odšel, da bi oskrbel vse potrebno.

celo s strojnimi obdelovalnimi pešči in kolesarje. Pri teh napadih je bilo ubitih petnajst Nizozemcev, 21 pa je bilo ranjenih. Med številnimi poškodovanimi hišami je bilo spet prav mnogo delavskih hišic.

Celo najstrupenejše kače niso več nevarne

Iz Tokia pišejo: Dr. Daneo Kuvašima, profesor na cesarskem vseučilišču v Talhaku, je našel učinkovito sredstvo proti kobrinenemu strupu. Na sestanku mikrobiologov je imel dr. Kuvašima predavanje, v katerem je med drugim povedal tudi, da je začel delati posebne poskuse s kobrai. Iznašel da je neko sredstvo, ki je po njegovi trditvi zelo uspešno proti piku kobre. Vsi dosedanjí serum, s katerimi so zdravniki skušali preprečiti smrtonosni učinek

kobrinega strupa na človeško telo, so bili neuspešni, zdaj pa je dr. Kuvašima našel sredstvo, ki ni samo uspešno proti strupu kobre, temveč proti strupom vseh kač sploh, pišejo iz Tokia.

Madridski občinski svet je ob obletnici osvoboditve Madrida izročil generalu Francu v znamenje hvalečnosti zlato kolajno. Po uradnem izkazu Združenih držav so ameriški vojni stroški od decembra 1941 do februarja t. l. dosegli 65.1 milijarde dolarjev.

V Iran je prispelo iz Rusije okoli 150.000 Judov, ki se bodo naselili v Palestini in po drugih državah Srednjega vzhoda. Ti Judje so bili izseljeni iz Galicije, Poljske in baltskih držav. Oditji pa so morali, ker niso hoteli sprejeti sovjetskega državljanstva.

Fiziolove prekle dobite pri Gospodarski zvezi v skladiščih v Maistrovi ul. 10.

TONJE GLAVAN: Zemlja je zadihala

Tako je oče preletel vse Boštjanovo življenje, ga primerjal z Matevževim in z mislimi tistih dni. Lepo je bilo takrat, lepo. Nikdar več jih ne bo nazaj... O, če bi vedel, da se bo zgodilo tako, da mu bo njegov lastni sin, plod njegove krvi, pripravil takšno razočaranje, ki ga je zabolelo v dno srea, bi rajši storil ne vem kaj... Misli je izreči: bi se ne rodil ali umrl, ali se ne oženil in ne imel otrok, a zavedel se je božje usode, veličine Boga in svetosti svoje mrtve žene, ki je rodila otroke z ljubeznijo in posvečenim trpljenjem... Ne, ne, bolje je, da na vse to ne misli, ker bi se le preveč razžalostil.

Pri fari je zvonilo poldne. Zamajal se je še železni vaški zvon in zabrel preko vasi, polja in host. Starček se je pobožno odkril, napravil s tresočo roko križ na čelo, usta in prsi ter dolgo molil še polje, ko je zvon že utihnil in si je mežnar pred cerkvijo že našel svojo opoldansko pipo. In lepo je molil... Tako že dolgo ne. Po molitvi, ko se je spet pokrižal, se je čutil vedrega in utolaženega.

Priprava na Matevžovo svatbo ga je vsaj nekoliko razvedrila. Hodil je okoli sina, mu nasvetoval to in ono, povzel nauk iz svojega življenja, se malce pošalil in tako so mu hitro minevali dnevi. Svatbe pa se je pravzaprav bal. Saj potlej bo ostal sam. Doma bodo sicer še Boštjan, Janez in Reza. A kaj če z njimi? Boštjan je zagovodnejši, ki mu ni para, Janez je sicer dober fant, a njegove krvi ni, čeprav ga ima čisto za domačega, prav tako tudi dekla... Sam bo, čisto osamljen in hudo mo bo ob spominih.

Na večer pred poroko je poklical sina k sebi. Matevžu so žarela lica in je kar naprej govoril. Oče se mu je smehljaj, ker je videl,

da se čuti srečnega in je ves predan hrepenenju po ženi, domu in sreči.

»Viš, pa se boš oženil! Svoje gnezdo si boš zgradil. Le pazi, da bo toplo, da ne bo morda kje pihalo, ker to ni prijetno. Veš, na prepihu še jareca podere, pa bi tebe ne, ki si slaboten. Torej, le pazi! Drugih naukov ti ne bom dajal, ker vem, kaj se pravi pridigati. Če hočeš, vprašaj Boštjana! Skratka, pamet uporabljal in srce, pa boš dobro vozil!« mu je govoril, ko je iskal po žepu ključ, s katerim je mislil odpreti skrinjo poleg svoje postelje. »No, zlodek, kje pa si!« Naposled ga je le obtipal v telovniku.

Ključ je vtaknil in ključavnico, ki je votlo zaškropotala in jo potlej s truščenjem ter z nekakim zmagovalnim in ponosnim, ki je lasten samo gospodarjem, odprl in se zazrl v njeno vsebino. Šele nato je odprl svoj zakmašni gvant in segel na dno, kjer je brskal med drobnarijami, dokler se ni dotopal do vrečice z denarjem. To je potlej izvlekel in jo ponosno nesel Matevžu, ki je sedel za mizo.

»Na, Matevž, tu imaš doto! Ni kaj prida, nekaj je pa le. Za prvo silo ti bo že, zato pa nikar ne razmetavaj! Tvoje je, a če boš hranil, ti bo prav prišlo. Denarja nimaš zmeraj.«

Potlej je tudi sam sedel za mizo in motril sina.

»Bog lonaj, oče!« se mu je ta zahvaljeval. »Saj bi ne bilo treba, a ko ste že napravili, pa vzamem, da ne boste rekli, da sem ošaben. Bog lonaj! Denar zmerom prav pride.«

Še bi rad govoril, ker je bil hvaležen, a ga je oče prekinil.

»Za dobro! Spravi in nikomur ne pravi, koliko sem ti dal. Stikali bodo glave in čenčali, saj poznaš ljudi.«

Molčala sta oba. Tudi pozneje se pogovor ni več vnel. Zato je oče nasvetoval naj gre Matevž spat.

»Jutri te čaka velik dan. Od jutrišnjega dneva je odvisno vse tvoje življenje. Ali se tega zavedaš?«

Sina je vprašanje iznenadilo. Seveda se zaveda, sicer bi ne storil tega koraka. Vse življenje! Z ljubeznijo in potrpljenjem! A nena- vadna očetova resnost ga je nekoliko zbegala. Kljub temu je odgovoril:

»Potlej je dobro.«

Še sta stala in se gledala v oči.

»No, pojdi spat! Saj ti oči kar lezejo skupaj. Vstali morava zgo-
daj. Veš, pride še to in ono. Misliš, da imaš že vse pripravljeno, a se še potlej spomniš, kaj si pozabil. Jaz že vem. No, lahko noč!«

»Lahko noč, oče!«

Ko je bil sin že v veži, je oče zaklical za njim:

»Te bom že poklical, le brez skrbi!«

Oče je bil naslednje jutro že navsezgodaj pokonci. Matevža je pustil še spati. Naj spi, saj dolgo ne bo mogel. Na svatbi človek tako nič ne spi... Pregledoval je voz, s katerim se bosta peljala na nevestin dom, zavil v hlev h konjem, jih trepljal in govoril pri-
jazne besede, posikal odoje zanje, ker zunaj je mrzlo in nevarno, da se konji prehlade... Šele, ko je vse obhodil in uredil, je šel in zbudil Matevža, ki je spal v zadnji hiši.

»No, zdaj pa le pokonci!«

Sin je kar planil in pogledal na uro.

»Misli sem, da bova zamudila. Veste, vso noč se mi je sanjalo, da sva zamudila. Vsi so naju pričakovali in nazadnje so prišli gledat, kaj da prav za prav je... In kajpak, midva sva še trdo spala. Pustil ga je, da se je v miru napravil. V veži je Reza že kuhala južino.«

»Pa žgance dobro zabeli! Saj potlej jih Matevžu ne boš več. Za vse življenje naj jih ima v spominu.«

»Bom, bom,« je dejala in posegala z burkijami v peč, prestav-
ljala lonce na ognjišču, prelivala mleko in nalagala na ogenj.

Oče je stal še vedno poleg nje:

»Take žgance napravi, da se bodo četrli v skledi. Tako kot žolice.«

»Bom, brez skrbi bodite,« je odgovarjala in skoraj ni utegnla poslušati.

Od hleva sem je prišel še Janez.

»Kaj pa vi, oče, tako zgodnji?« je spregovoril in si pomel oči.

Oče se je nasmejalo:

»Kaj bi ne! Saj menda veš, da svojega sina spravljam v zakonski jarem.«